

HET ZWITSERSE ZAKMES

OVER VEELZIJDIGE ONDERWIJSTOOLS EN HOE DAARMEE OM TE GAAN

Sinds een halfjaar werkt mijn neef in Zwitserland. De liefde dreef hem richting Liechtenstein en dus gaf hij zichzelf een jaar de tijd om te zien of daar zijn toekomst lag. In Nederland werkte hij als jong docent vol enthousiasme met randgroepjongeren die nog leerplichtig waren. Deze doelgroep is zijn favoriet. Hij deed dat met overgave, maar het was wel hapsnapwerk waar hij genoegen moest nemen met: steeds een tijdelijk contract en telkens weer andere regels en codes waar hij zich aan had te houden. Maar hij wist niet anders. Dit hoorde erbij.

Nu woont en werkt hij in Zwitserland. Hij werkt met een vergelijkbare doelgroep. Met dit verschil dat de verantwoordelijkheid voor deze jonge mensen volledig bij hem ligt. Hij bepaalt welke leerstof hij aanbiedt. Hij motiveert en bekrachtigt de leerlingen op zijn manier, zonder verantwoording te hoeven afleggen via formulieren en rapportages. Wat telt is hoe de leerlingen zich voelen.

Hij is een andere docent geworden. Hij neemt zijn leerlingen mee de berg op, loopt ze er allemaal uit en schilt dan een appeltje voor ze. Een andere keer gebruikt hij een kurkentrekker en ontsluit daarmee een fles sprankelende leerstof. Dan weer zet hij zijn vlijmscherpe humor in of hij peutert net zolang tot hij op het bot van het probleem zit. Hij hanteert de methodiek van het Zwitserse zakmes: voor elk probleem is er een oplossing, als je maar de juiste tool gebruikt. In Nederland mocht dat niet. Daar waren protocollen en leerstoflijnen bepalend voor zijn handelen. Nu pas beseft hij hoeveel geluk hij heeft gehad met zijn emigratie. Hij heeft meer lol in zijn werk dan ooit. Hij ziet zijn jongens onder zijn handen opbloeien.

Vorige week ontmoette ik een schoolbegeleider met ook zo'n mes op zak. We waren samen een studiedag aan het voorbereiden voor vier scholen voor speciaal onderwijs in Venlo. Thema: taal en lezen. Vijf programma's rond dit thema zouden naast elkaar worden gepresenteerd: Multi-Sensory StoryTelling, Leespraat, Lezen moet je dóén, de Kim-versie van Veilig Leren Lezen, en Estafette. We waren benieuwd naar de overlap en zochten naar tegenstrijdigheden. In hoeverre konden deze programma's elkaar aanvullen en versterken? Uiteindelijk zei hij: het is als met een Zwitsers zakmes, elke leerkracht moet weten wat er aan het mes hangt en wat je ermee kunt. Daarna krijgt hij of zij de ruimte zelf te bepalen welke gereedschap wanneer wordt ingezet, voor welke groep of leerling.

Dat zakmes gebruiken we nu als metafoor op de studiedag. Ik hoop van harte dat regelgeving, protocollen, verplichte toetsen en voorgeschreven leerlijnen het niet onmogelijk maken om vakkundig te mogen werken met het Zwitserse zakmes van deze schoolbegeleider.

Naschrift: De Ulingshof in Venlo is voor mij een bijzondere school. Elke week wordt door José Kuijpers, de intern begeleider, het Nieuwsbegrip omgezet in een tekst op leesniveau M3, aangevuld met picto's van het Picto Semi Schrift. We zetten dat op Facebook, zodat alle scholen in Nederland er hun voordeel mee kunnen doen.